

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ):
إِنِّي تَارِكٌ فِيكُمْ الثَّقَلَيْنِ: كِتَابَ اللَّهِ، وَ عِثْرَتِي
أَهْلَ بَيْتِي، مَا إِنْ تَمَسَّكْتُمْ بِهِمَا لَنْ تَضِلُّوا أَبَدًا،
وَأَنْهُمَا لَنْ يَفْتَرِقَا حَتَّى يَرِدَا عَلَيَّ الْحَوْضَ.

(صحیح مسلم، ج ۷، ص ۱۲۲، سنن دارمی، ج ۲، ص ۴۳۲، مسند
احمد، ج ۳، ص ۱۴، ۱۷، ۲۶، ۵۹، ج ۴، ص ۳۶۶، ۳۷۱، ج ۵، ص
۱۸۲، مستدرک حاکم، ج ۳، ص ۱۰۹، ۱۴۸، ۵۳۳، و....)

Resulullah (s.a.a) şöyle
buyurmaktadır: “Ben sizin aranızda iki
paha biçilmez emanet bırakıyorum: -
Biri- Allah’ın kitabı ve -diğeri- itratım,
Ehl-i Beyt'im. Bu ikisine sımsıkı
sarıldığınız müddetçe asla sapmazsınız.
Bu ikisi Kevser Havuzu'nun başında
bana varıncaya kadar birbirinden
ayrılmazlar.

(Sahih-i Müslim, c.7, s.122; Sünen-i
Daremî, c.2, s.432; Müsned-i Ahmed, c.4, s.14,
17, 26, 59, c.4, s.466, 471, c.5, s.182;
Müstedrek-i Hakim, c.4, s.109, 148, 533 vs...)

ON DÖRT MASUM'UN SİYERİ
İMAM HASAN ASKERÎ (A.S)

ON DÖRT MASUM'UN SİYERİ İMAM HASAN ASKERÎ (A.S)

HAK YOLUNDA MÜESSESESİ
YAZARLAR KURULU

Çeviri:
Cafer BENDİDERYA

Edit:
İsmail BENDİDERYA

Dünya Ehlibeyt (a.s) Kurultayı

نام کتاب: پیشوای یازدهم حضرت امام
حسن عسکری (ع)
نویسنده: هیأت تحریریه مؤسسه در
راه حق
مترجم: اسماعیل بندی دریا
زبان ترجمه: ترکی استانبولی

ON DÖRT MASUM'UN SİYERİ
İMAM HASAN ASKERÎ (A.S)

Yazan: Hak Yolunda Müessesesi Yazarlar
Kurulu

Çeviren: Cafer BENDİDERYA

Edit: İsmail BENDİDERYA

Hazırlayan: Kültürel Yardımcılık, Tercüme
Bürosu

Dizgi ve Mizanpaj: Derya

Baskı: Leyla

Baskı Sırası: 1. Baskı

Baskı Tarihi: 2007

Yayınlayan: Dünya Ehlibeyt Kurultayı

Tiraj: 3000

ISBN:

Site : www.ahl-ul-bayt.org

e-mail: info@ahl-ul-bayt.org

Baskı Hakları Yayıncıya Aittir

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	7
ÖNSÖZ	9
DOĞUMU	11
İMAMET DÖNEMİ	13
İMAM ASKERÎ ZAMANINDA ABBASÎ HÜKÜMETİ	16
İMAM'IN ŞAHSİYETİ VE AHLÂKÎ ÖZELLİKLERİ	22
İMAM'IN (A.S) AZAMET VE FAZİLETİ.....	22
İMAM'IN (A.S) TAKVASI	25
İKİ MUHTAÇ	26
İMAM'IN (A.S) İBADETİ.....	27
MÜSLÜMANLARI HAKİKATE İLETMESİ	28
İRAKLI FİLOZOFUN İRŞADI.....	29
BİRKAÇ SORUYA CEVAP.....	31
KADININ MİRAS HAKKI.....	31
BEN KİMİN MEVLASI İSEM.	32
<i>İhtilaf ve Keramet.....</i>	<i>32</i>
<i>Fakirlik ve Yoksulluktan Şikâyet.....</i>	<i>34</i>
İMAM'IN KUM'DAKİ BÜYÜK ŞİA ÂLİMLERİNDEN BİRİNE YAZDIĞI MEKTUP.....	35
KERAMETLER VE GAYB ÂLEMİ İLE İRTİBAT	38
İMAM'IN ASHABINDAN BAZILARI	42
AHMET B. İSHAK EL-EŞTER EL-KUMMÎ.....	42
EBU HAŞİM DAVUD B. KASIM EL-CAFERÎ.....	43
ABDULLAH B. CAFER HİMYERÎ.....	44
EBU ÖMER VE OSMAN B. SAİD AMRÎ.....	44
İMAM HASAN ASKERÎ'NİN ŞAHADETİ.....	46
İMAM HASAN ASKERÎ'NİN VECİZ SÖZLERİ	50

ÖNSÖZ

Şüphesiz kültürel savaşta olduğumuz asrımızda etkili tebliğ metotlarından yararlanarak kendi ideallerini yayabilen her mektep bu alanda öncül olup dünya insanlarının düşüncesinde etki bırakacaktır.

İran’da İslam inkılabının zafere ulaşmasından sonra dünyanın gözü bir kez daha İslam dini, Şia kültürü ve Ehl-i Beyt (a.s) mektebine dikilmiştir. Düşmanlar bu fikrî ve manevî gücü ortadan kaldırabilmek, dostlar ve taraftarlar ise inkılabî ve kültürel örneklerden ilham alıp onları izleyebilmek için bu asil ve tarih yaratan kültürün merkezine göz dikmişlerdir.

Dünya Ehl-i Beyt (a.s) Kurultayı Resulullah’ın (s.a.a) Ehl-i Beyt’inin izleyicileri arasında karşılıklı yardımlaşma, fikir alış-verişi, vahdet ve birliğin zaruretinin bilincinde olarak dünya Şiileri ile faal bir ilişki oluşturma amacıyla konferanslar düzenleme, kitap basma, telif eserlerini tercüme etme ve Şia düşüncesi alanında insanları bilgilendirme vasıtasıyla Ehl-i Beyt ve Muhammedî öz İslam kültürünü yaymak için Şia’nın işbilir, büyük ve yaratıcı gücünden ve Caferî mektebi düşünürlerinden yararlanarak bu meydana ayak basmıştır. Rabbimize şükürler olsun ki, büyük rehberimiz Ayetullah Hameneî’nin (Allah sayesinde başımızdan eksik etmesin) özel yönlendirmeleriyle bu hassas ve kültür yaratıcı meydana çok önemli adımlar atılmıştır. Gelecekte bu nurlu ve asil hareketin günden güne hızlanıp büyümesini,

günümüz dünyasının ve Kur’an ve Ehl-i Beyt’in berrak maarifine susayan insanların bu mektebî maneviyatın, irfanî mektebin ve velaî İslam’ın kaynağından daha fazla yararlanmasını ümit ederiz.

Ehl-i Beyt’in (a.s) kültürü sağlam, mantıklı, üslubuna uygun ve doğru bir şekilde sunulması durumunda uyanış, hareket ve maneviyat sancaktarları olan Resulullah’ın Ehl-i Beyt’inin mirasının kalıcı cilvelerini dünya insanlarının gözleri önüne serebileceğine, zuhur asrının eşliğinde Hz. Mehdi’nin (a.f) evrensel hükümetine susamış olan yorgun dünyayı modern cehaletten ve dünyayı sömürenlerin başına buyruk hareketlerinden, ahlak ve insanlığa aykırı kültürlerden kurtarıp hürleştireceğine inanıyoruz.

İşte bu nedenle, bu doğrultuda yazar ve araştırmacıların araştırma eserlerine ve ilmi faaliyetlerine kucak açıyor ve kendimizi bu yüce kültürün yayılma için çaba harcayan yazar ve mütercimlerin hizmetçisi biliyoruz.

* * *

Elinizdeki kitabı hazırlayan “**HAK YOLUNDA MÜESSESESİ YAZARLAR KURULU**”na ve eseri Türkçe’ye kazandıran sayın “İsmail BENDİDERYA ve Cafer BENDİDERYA”ya teşekkür ediyor ve çalışmalarında başarılar diliyoruz.

Yine, bu eserin hazırlanmasında zahmetleri geçen tercüme bürosundaki aziz kardeşlerimiz ve sadık arkadaşlarımıza tüm samimiyetimizle teşekkür ediyor, kültürel cihad meydanında bu küçük adımın mevlamızın rızasını kazanmasını temenni ediyoruz.

**Dünya Ehlibeyt Kurultayı
Kültürel Yardımcılığı**

DOĞUMU

Peygamber'den (s.a.a) sonra İslâm'ın on birinci önderi İmam Ebu Muhammed Hasan b. Ali el-Askerî (a.s), 232 hicrî kamerî senesinde Samarra da dünyaya gelmişlerdir. Babaları onuncu İmam Hz. Hâdi (a.s) ve anneleri Susen adıyla maruf Hudeyse hatundur.

Hz. İmam (a.s) Samarra'da Askerîyye* adındaki bir mahallede ikamet ettikleri için Askerî lakabıyla meşhur oldular. İmam'ın diğer meşhur lakapları Zeki ve Naki'dir. Künyeleri ise Ebu Muhammed'dir.

Onuncu İmam şahadete ulaştığında Hasan Askerî (a.s) yirmi iki yaşlarında idi. Babalarından sonra İmamet süresi altı yıl ve ömrü şerifleri yirmi sekiz yıldır. Hicrî 260 senesinde, yirmi sekiz yaşlarında şahadete ulaştılar. Tek evlat ve vasileri, varlığının nuru, gaybet bulutu ardında gizli olan ve Allah Teala irade ettiğinde kıyam ve zuhur ederek yeryüzünü zalimlerden temizleyecek ve âlemi adaletle dolduracak olan, İmamların (a.s) sonuncusu, on ikinci önder, emir sahibi ve zamanın imamı Hz. Hüccet İbnu'l-Hasan el-Mehdi'dir. Ruhlarımız onun bastığı toprağa feda olsun.

* Bu mahalle Abbasi hükümetinin Türklerden oluşan ordularının karargâhı olduğu için Askerîyye adıyla anılıyordu. Tetimmetu'l-Muhtasar fi-Ahbari'l-Beşer, c.1, s.348.

İmam Hasan Askerî'yi (a.s) görenler onu şöyle tarif etmişlerdir: "O buğday tenli, iri gözlü, güler yüzlü, uzun boylu, heybetli ve azametli idi."

On birinci İmam (a.s) altı Abbasi halifesi; Mütevekkil, Muntasar, Mustain, Mu'tezz, Muhtedi ve Mu'temid'in halifelik zamanlarında yaşadı ve bu sonuncusunun döneminde şahadete ulaştı.¹

1- Biharul-Envar, c. 50 s.235-239 ve 325.

İMAMET DÖNEMİ

Masum İmamların her biri kendi vasilerini tanıtırken yalnızca on ikinci İmam'a kadar bütün İmamların isimlerini açıklayan umumi rivayetlerle yetinmeyerek meselenin müphem kalmaması ve hüccetin tam ve sağlıklı olması için kendilerinden sonraki İmam'ı Ehlibeyt dostu Müslümanlara açıkça tanıtıyorlardı. Bu konuda İmam Hasan Askerî hakkında birçok rivayet nakledilmiştir, biz onlardan bir kısmına değiniyoruz:

1- Ebu Haşim el-Caferî -Şia'nın güvenilir ravilerinin büyüklerinden ve İmamların (a.s) hususi dostlarından- şöyle anlatır:

İmam Hâdi'nin huzuruna çıktığımda buyurdular ki: **"Benim vasım oğlum 'Hasan'dır; vasimin vasisine nasıl davranacaksınız?!"** Ben: "Canım sana feda olsun; bir gizlilik mi var?!" diye sorduğumda, İmam: **"Evet, onun şahsını göremeyeceksiniz ve ismini anmanız da câiz değildir."** buyurdu. "Öyleyse onu nasıl analım?" dediğimde: **"Âl-i Muhammed'in Hücceti, diye anınız."** diye buyurdu.¹

1- Kemalu'd-Din, Şeyh Saduk, s.381. İmam Kaim'in (a.s) isminin anılması hususunda ulema arasında fetva ihtilafı vardır. Şeyh Ensarî Molla Muhammed Kazım Horasanî ve Seyyid Muhammed Kazım Yezdî gibi son dönem fakihleri ve büyük âlimlerden bazıları İmamın (a.s) adının anılmasını mekruh, Şeyh Tusî ve Şeyh Müfid gibi geçmiş

2- Sagar b. Ebu Delf şöyle diyor: İmam Hâdi'nin (a.s) şöyle buyurduğunu duydum:

Doğrusu benden sonra İmam, oğlum Hasan ve Hasan'dan sonra oğlu Kâim'dir; o zulüm ve kötülükle dolu yeryüzünü adalet ile dolduracaktır.¹

3- Nevfelî der ki:

İmam Hâdi (a.s) ile birlikte onun bahçesinde bulunuyordum. Oğlu Muhammed önümüzden geçti. Ben İmam'a şöyle arz ettim: "Size feda olayım, sizden sonra İmam bu mudur?" İmam şöyle cevap verdi: **"Hayır, benden sonra İmamınız Hasan'dır."**²

4- Yahya b. Yezâr der ki:

İmam Hâdi (a.s) dünya'dan göçmeden dört ay önce oğlu İmam Hasan Askerî'ye (a.s) vasiyet ve o onun imamet ve hilafetine işaret etti. Beni, Şiîlerini ve özel dostlarından bir grubu da buna şahit tuttu.³

5- Ebu Bekr Fehfekî, İmam Ebu'l-Hasan Hâdi (a.s) bana şöyle yazdı, der:

Oğlum Ebu Muhammed (İmam Hasan Askerî a.s) Peygamber sülalesi arasında yaratılış açısından, en dürüst ve mantık açısından onların en kuvvetlisi,

dönem âlimlerinden bazıları da mutlak haram bilmişlerdir. Hacı Nuri ve Muhakkik Damad gibi diğer bazı âlimler de onun zikrini yalnızca meclis ve toplantılarda haram bilmişlerdir. Merhum Hacı Nuri demiştir ki. "Hace Nasiruddin Tusî zamanına kadar, geçmiş Şia âlimleri arasında katiyen haramdı ve Şeyh Bahâî zamanında ise bu hükümde ihtilaf edilmiştir." Konu hakkında geniş bilgi için Necmu's-Sakib, s.48'e bakınız.

1- Kemalu'd-Din, Şeyh Saduk, s.383.

2- el-İrşad, Şeyh Mufid, s.315.

3- İlamu'l-Vera, s.370.

evlatlarımin en aydınıdır. O, benim vasım olacaktır, İmamet ve ahkâmımızın silsilesi neticede gelip ona varır. Binaenaleyh, benden sorduğun şeyi ondan sor, muhtaç olduğun şey onun yanındadır.¹

İMAM ASKERÎ ZAMANINDA ABBASÎ HÜKÜMETİ

İmam'ın (a.s) altı yıllık kısa imametleri, üç Abbasi halifesi; Mu'tezz, Muhtedi ve Mu'temid'in iktidar dönemlerine rastlar.

Mu'tez, amcası oğlu Mustain'in yerine geçti, İmam Hâdi (a.s) Mu'tezz iktidarı döneminde şahadete ulaştı. Bir grup Alevî de yine bu zalim halifenin hilafeti döneminde zehirlendi ve şehit oldular. Mu'tezz bir defasında kardeşi Muayyed'i zindan'a attırdı ve ona kırk sopa vurdurdu. O da kendisini veliahtlıktan azledip kurtuldu. İkinci kez yine onu zindan'a attı ve Türklerden bir gurubunun onu kurtarmak istediklerini öğrenince, onu öldürmelerini emretti. Muayyed'i zehirli bir yorgana sararak iki tarafını bağladılar ve ölünceye kadar öyle kaldı. Sonra, cesette işkence eseri olmadığını, kendi eceliyle öldüğünü göstermek için, sarayın fakih ve kadılarını, cesedi görmeğe davet ettiler!¹

Mu'tezz hükümeti döneminde Hicaz'da kıyam eden Alevîler'den Cafer Tayyar ve Akil b. Ebutalib soyudan gelen yetmiş aşkın kişiyi esir ederek Samarra'ya getirdiler.² İmam Hasan Askerî'nin (a.s) dostları bu halife zamanında baskı ve ıstırap içinde idiler. Bazıları İmam'a mektup yazarak durumlarını şikâyet ettiler. İmam'da (a.s) cevap olarak: "Üç

1- el-İrşad, Şeyh Mufid, s.318.

1- Tetimmetu'l-Munteha, s.252.

2- Murucu'z-Zeheb c.4, s.91.

gün sonra kolaylık ve özgürlük gerçekleşecektir."¹ buyurdular; İmam'ın (a.s) buyurduğu gibi oldu; şahsi çıkarlarını Mu'tezz'de bulamayan Abbasî sarayındaki Türk orduları başkaldırdılar ve kendisini veliahtlıktan azletmeğe mecbur ettiler. Daha sonra onu bir mahzen'e kapattılar ve böylece orada öldü.²

Mu'tezz'den sonra Muhtedi hilafet'e geçti. Bu zalim'in münafıkça hareketleri vardı. Zahirde zahitlik gösterileri yapıyor ve ayyaşlıktan kaçınıyordu, şarkıcı ve dansöz kadınları kendisinden uzaklaştırması ve diğer kötü işleri yasaklamak, mazlumların yardımına koşmak gibi göstermelik uygulamaları vardı. Bir defasında İmam Hasan Askerî'yi (a.s) zindan'a attırdı ve hatta öldürtmeye karar verdi. Ama ecel ona bu fırsatı tanımadı ve Allah onu helâk etti. Muhtedi zamanında Alevilerden bir grup kıyam ettiler onlardan bazıları zindana düştüler ve orada can verdiler.

Ahmed b. Muhammed der ki: Muhtedi, köle ve Arap olmayanları öldürmeğe başladığı zaman İmam Hasan Askerî'ye (a.s) şöyle yazdım: "Onu bizlerden uzaklaştıran Allah'a hamd olsun. Onun, sizi tehdit ettiğini ve 'Vallahi, Âl-i Muhammed'i yeryüzünden yok edeceğim!' dediğini duydum." İmam mübarek el yazılarıyla cevaben buyurdular ki: **"Ne kadar kısadır onun ömrü. Beş gün sonra zillet ve hakirlikle öldürülecektir."**

Ve İmam'ın (a.s) buyurduğu gibi oldu.³ Muhtedi de Türk ordularının isyanıyla öldürüldü ve onun yerine Mu'temid geçti.¹

1- Biharul-Envar, c.50 s.251.

2- Murucu'z-Zeheb c.4, s.91-95; Tetimmetu'l-Muntaha s.254.

3- el-İrşad, Şeyh Mufid, s.324.

Mu'temid'in de diğer geçmişleri gibi zulüm ve ayyaşlıktan başka bir işi yoktu. Ayyaşlık ve eğlencede o kadar ileri gitmişti ki, yavaş yavaş saltanat işlerine kardeşi Muvaffak musallat oldu ve bütün işleri ele geçirdi. Öyle ki, Mu'temid pratikte tamamen pasifti ve yalnızca isim olarak halifeydi, Muvaffak'ın ölümünden sonra oğlu Mu'tezad amcasının yetkilerini vekaleten devraldı. Sonunda hicrî 279'da Mu'temid öldü ve Mu'tezad resmen onun yerine geçti.²

Mu'temid iktidarı döneminde İmam Hasan Askerî (a.s) şehit edildi ve Alevilerin bir grubu öldürüldü. Onlardan bazılarını çok feci bir şekilde öldürüyorlar, hatta öldürdükten sonra cesetlerine Müsle* yapıyorlardı.³ Tarihçiler Mu'temid döneminde yarım milyon civarında insanın öldürüldüğünden ve çok sayıdakinin de yaraladığından söz ederler.⁴

Velhasıl halkın masum imamlara ilgisi ve İmamların zalim halifelerle uyuşmazlıkları, halife sultanların, imametın nuranî silsilesine hep kin beslemelerine ve onlara kötü davranmalarına sebep oluyordu. İmam Hasan Askerî de (a.s) aziz masum babaları gibi hükümetin devamlı eziyet ve denetimi ile karşı karşıyaydı. İmam (a.s), Muhtedi'nin hükümeti döneminde bir kere Salih b. Vasıf'ın zindanına götürüldü. Salih b. Vasıf emri altındakilerin en kötülerinden iki kişiyi İmam'a (a.s) eziyet etmeleri ve İmamı sıkı

1- Tetimmetu'l-Muntaha, s.254-258.

2- Tetimmetu'l-Muntaha, s.268; Murucu'z-Zeheb c.4 s.140-142.

* Müsle yapmak; ölünün vücudunun el, ayak, kulak ve burun gibi azalarını kesmek.

3- Mekatilu't-Talibiyyin, s.685-690.

4- Murucu'z-Zeheb, c.2, s.120.

denetlemeleri için görevlendirdi. Ama onlar İmam'ın (a.s) ibadetlerinin etkisi altında kaldılar.¹ Bir kere de İmam'ı Nehrir'in zindanına götürdüler. O cellat huylu İmam'a (a.s) eziyet ediyor ve azarlıyordu; Nehrir'in karısı ona; "Allah'tan kork, sen evinde kimin olduğunu biliyor musun?" dedi ve İmam'ın ibadet ve yüceliğini beyan ederek "Ona yaptığın zulümlerden dolayı senin için korkuyorum." dedi.

Nehrir "Vallahi onu yırtıcı hayvanların önüne atacağım." dedi ve üst makamlardan izin aldıktan sonra İmam'ı parçalayacaklarından şüphesi olmaksızın İmam'ı (a.s) yırtıcı hayvanların önüne attı. Bir müddet sonra İmam'ın durumunu görmeğe geldiğinde, onun namaz kıldığını ve etrafının yırtıcı hayvanlarla sarılı olduğunu, ancak ona hiç dokunmadıklarını gördü. Bunun üzerine İmam'ı evine götürmelerini emretti.²

Mu'temid de hilafeti döneminde İmam Hasan Askerî'yi (a.s) ve kardeşi Cafer'i Ali Cerin'in yanında hapsedtirdi. Devamlı İmam'ın (a.s) durumunu haber alıyordu, ona İmam'ın gündüzleri oruç tutup geceleri ise namaz ve diğer ibadetlerle meşgul olduğunu rapor ediyorlardı.

Yine bir gün Ali Cerin'den İmam'ın (a.s) durumunu sordu. Önceki benzer bir rapor alınca: "Şimdi derhal onun yanına git ve selamımı ona ulaştır ve seninle birlik evine gitmesini söyle." diye emretti. Ali Cerin der ki:

Zindana gittiğimde İmam'ı (a.s) elbisesini giyinmiş ve hareket etmeğe hazırlanmış olarak gördüm. İmam beni görünce ayağa kalktı, Emir'in mesajını ulaştırdım. İmam (a.s) bir bineğe bindi, ama hareket

1- el-İrşad, Şeyh Mufid, s.324; Mehcû'd-De'vat, Seyyid İbn Tavus, s.274; Biharu'l-Envar, c.50 s.330.

2- el-İrşad, Şeyh Mufid, s.324-325.

etmedi. Neden durduğunu sordum. Buyurdu ki: **"Cafer'in gelmesini bekliyorum."** "Emir sizin serbest bırakılmanızı emretti; Cafer hakkında bir şey söylemedi." dedim. **"Emir'in yanına git ve ona, bizim bir evden (aileden) dışarı çıktığımızı, söyle. Eğer ben yalnız olarak gitsem ve Cafer yanında olmazsa emirin kendisine gizli olmayan şeyler başına gelecektir!"** buyurdu.

Ali Cerin halifenin yanına gidip döndü ve dedi ki: "Emir: 'Ben Cafer'i sizin hatırlığınız için serbest bırakıyorum. Ben onu size ve kendine ettiği hıyanetten dolayı zindana attırmıştım.' diyor."

Daha sonra Cafer'i serbest bıraktı ve o da İmam'la (a.s) birlikte evine geri döndü.¹

Halifelerin hükümeti ve onların İmam'a davranışları hakkında naklettiğimiz kısa ve öz bilgilerden İmam Hasan Askerî'nin (a.s) çok zor ve müşkül bir dönemde yaşadığı, hükümetlerin İmam'ı (a.s) sıkı denetimde bulundurup onu defalarca zindana attırdıkları anlaşılmaktadır. Hatta zindanda olmadığı vakitlerde dahi İmam'ın evine gidiş gelişlerin kontrol edilmesine, Şiilerin ve İmam'ı seven herkesin onunla rahatça irtibat kuramamasına ve bazı Şiilerin Alevilere yardım için İmam'ın (a.s) evine doğru yola koyulmalarına tarih şahittir. Keşfu'l-Gumme'de şöyle okumaktayız:

İmam Hasan Askerî (a.s) zamanında Alevilerden birisi bir geçim yolu bulmak için Samarra'dan Cebel şehirlerine (İran'ın batısında Hemedan ve Kazvin'e kadar uzanan dağlık bölge) doğru hareket ediyordu. Yolda Helevan

1- Mehcû'd-De'vat, Seyyid b. Tavus, s.275.

ahalisinden, İmam'ı (a.s) sevenlerden birisi ile karşılaştı. O kişi, Alevî şahsa şöyle sordu:

- Nereden geliyorsun?
- Samarra'dan.
- Acaba falan mahalle ve falan sokağı tanıyor musun?
- Evet.
- Hasan b. Ali'den haberin var mı?
- Hayır.
- Niçin Cebel'e geldin?
- Geçimimi sağlamak için.
- Benim elli dinarım var, onu al, benimle Samarra'ya gel ve beni Hasan b. Ali'nin (a.s) evine götür.

Alevî kabul etti ve onu İmam'ın (a.s) evine götürdü.¹

Bu hadiseden, İmam'ın (a.s) hapis dışındaki durumunu, hükümet kontrolünün ne derece olduğunu ve çok sıkı bir denetim altında olduğunu ortaya koymaktadır; hatta halkın rahatlıkla İmam'la görüşemediği müşahade edilmektedir. Ancak çok ihtiyatlı ve tedbirli davranarak İmam'ın huzuruna çıkabiliyorlar ve görüşebiliyorlardı. Alevîlerin ve yakın akrabalarının durumu da bundan farksızdı onlar dahi fazla temas kuramıyorlardı.

İMAM'IN ŞAHSİYETİ VE AHLÂKÎ ÖZELLİKLERİ

İmam'ın (a.s) ahlâkî faziletleri, manevî kemalleri, azamet ve yüceliği sadece dostlarının değil, düşmanlarının da itiraf ettikleri bir gerçektir. Şimdi bu itiraflardan ve faziletlerden bir kaçına kısaca değinelim.

İmam'ın (a.s) Azamet ve Fazileti

Hasan b. Muhammed el-Eş'arî, Muhammed b. Yahya ve diğerleri şöyle rivayet etmişlerdir:

Ahmed b. Abdullah b. Hakan, Kum kentinin arazi işleri nezaretçisi idi. Bir gün onun meclisinde Alevîler ve onların inançları söz konusu oldu. Kendisi de Ehlibeyt'ten sapmış inatçı Nasibilerden* olan Ahmet sohbetinde şöyle dedi: "Ben Samarra'da Alevîlerden kendi ailesi ve Haşim oğulları arasında Hasan b. Ali b. Muhammed b. Ali er-Rıza (İmam Hasan Askerî a.s) gibi iyi tavırlı, vakarlı, iffetli, asaletli, fazilet ve azametli birisini görmüş veya tanımış değilim. Ailesi onu yaşlılar ve muhteremlerden ileri biliyorlardı, bu durum ordu komutanları, vezirler ve halk arasında da böyle idi. Bir gün babamın* yanındaydım, kapıcılar Ebu Muhammed b. Rıza (İmam Hasan Askerî'nin a.s) geldiğini

* Nasibi: Masum İmamlar'la (a.s) düşmanlık ve muhalefet eden kimseye denir.

* Ahmed'in babası Ubeydullah b. Hakan; Abbasî Hükümeti'nin Samarra'daki önemli şahsiyetlerindendir.

1- Keşfu'l-Gumme, c.3, s.307.

bildirdiler. Babam yüksek sesle: "İçeriye buyur edin!" dedi, ben kapıcıların babamın yanında İmam'ı künyeleri ile anmalarına hayret ettim. Çünkü babamın yanında halife veya halifenin yerine gelecek olan kimse ya da halifenin künyesi* ile anılmasını emrettiği kimseden başkasını künyesi ile anmıyorlardı. Bir müddet sonra buğday renkli, güzel vücutlu, güzel yüzlü, uzunca boylu, genç, heybetli ve azametli birisi içeriye girdi. Babam onu görünce ayağa kalktı ve onu karşılamak için birkaç adım ilerledi. Ben, babamın Haşimoğulları veya ordu komutanlarından birine böyle davrandığını hatırlamıyorum. Babam kolunu onun boynuna atarak yüzünü ve omzunu öptü ve elinden tutarak her zaman namaz kıldığı yere oturttu. Kendisi de onun yanında ona karşı oturdu ve sohbet etmeye başladı. Babam konuşurken ona karşı "Size feda olayım." tabirini kullanıyordu. Ben, bütün bu gördüklerimden dolayı hayretler içindeydim. O sırada kapıcılardan birisi ansızın gelerek "Muvaffak geldi." dedi. Genellikle Muvaffak geleceği zaman, ondan daha önce kapıcılar ve ordunun hususi komutanları geliyor ve Muvaffak gelip gidinceye kadar evin kapısından babamın meclisine kadar iki sıra halinde duruyorlardı.

Babam devamlı Ebu Muhammed'e ilgi gösteriyor ve onunla sohbet ediyordu, gözleri Muvaffak'ın hususi kölelerine ilişkin İmam'a (a.s) "Size feda olayım isterseniz gidiniz." dedi ve Muvaffak'ın onu görmemesi için İmam'ın iki sıranın ardından götürülmesini istedi. İmam ayağa kalktı, peşinden babam da kalkıp İmam'la kucaklaştı, sonra İmam gitti. Ben babamın kapıcılarına ve kölelerine:

* Araplar arasında şahıslara saygıdan dolayı künyesi ile anmak adettir. Şahsı yalın ismiyle çağırarak saygısızlık addedilirdi.

"Babamın yanında künyesi ile andığınız ve babamın böyle davrandığı kişi kimdi?" diye hayretle sordum. "O, Alevîlerden Hasan b. Ali diye çağrılan ve İbn Rıza* künyesiyle tanınmış olan zattır dediler. Hayretim daha da arttı. O gün akşama kadar merak ve endişe içinde kaldım. Babam akşam namazından sonra oturup halifeye bildirmesi gereken raporları ve işleri incelemeyi adet edinmişti. Babam namazı kılıp oturdu, ben de yanına gidip oturdum. Yanında hiç kimse yoktu. Babam şöyle sordu.

– Ahmed, bir işin mi var?

– Evet baba, izin verirsiniz söyleyeyim!

– Söyle.

– Baba, sabahleyin o kadar saygı gösterdiğin ve "Sana feda olayım." diyerek hitap ettiğin, kendini, ananı ve babanı feda ettiğin adam kimdi?

– Oğlum! O, Rafizîlerin* İmam'ı, İbn Rıza künyesi ile meşhur Hasan b. Ali'ydi.

Sonra bir an sustu, ben de sustum, daha sonra dedi ki:

– Oğlum, hilafet eğer Abbasîler'in elinden çıkacak olursa, Haşimoğullarından ondan başka hiç kimse bu makam'a layık değildir. Bu da onun fazileti, iffet'i, zahitliği, ibadeti, iyi ahlak ve üstünlüğü sebebiyledir. Eğer onun babasını görmüş olsaydın, ne kadar faziletli ve değerli olduğunu anlardın.

* İmam Rıza'dan (a.s) sonra o günkü toplumda ve Abbasi Hükümeti sarayında sonraki İmamlar yani İmam Cevad, İmam Hâdi ve İmam Hasan Askerî (a.s) İmam Rıza'ya (a.s) mensup olduklarından saygı için İbnü'r-Rıza diye çağırıyordu.

* Peygamber (s.a.a) Ehlibeyti'ne düşman olanlar, Şiilere Rafizî derlerdi.

Duyduklarım merakımı artırdı ve babama olan öfkem çoğaldı. Artık İmam'ın hakkında sorup, soruşturmak ve bu çevrede araştırma yapmaktan başka mühim bir işim olmayacaktı. Onu Haşimoğulları ordu komutanları, kâtipler, kadılar, fakihler ve sorduğum herkesin yanında, büyüklük, kıymet ve yüceliğın nihayetinde buldum. Herkes onu iyi olarak anıyor ve kendi aile ve büyüklerinden üstün biliyordu. İmam'ın (a.s) ne kadar yüce bir insan olduğunu anlamıştım. Çünkü hem dost ve hem düşmanları arasında onun hakkında iyilik ve hürmetten başka bir ifade kullanamı görmedim.¹

İmam'ın (a.s) Takvası

Bir takım meseleleri sormak için İmam'ın (a.s) huzuruna giden Kâmil Medenî der ki: İmamın huzuruna vardığımda üzerlerinde beyaz ve yumuşak bir elbise olduğunu gördüm, içimden: "Allah'ın velisi yumuşak ve güzel elbiseler giyiniyor ve bize kardeşlerimiz ile yardımlaşmayı emredip böyle elbiseler giymememizi öğütüyor, bu ne biçim iştir?" dedim.

İmam içimden geçenleri okumuşçasına tebessüm ederek elbisesinin kollarını sıvadı. Yumuşak elbisesinin altında siyah ve kaba bir iç çamaşırı giymiş olduğunu gördüm. Sonra şöyle buyurdu:

Ey Kamil! Bu (kaba ve siyah elbise) Allah için, bu ise (onun üstüne giyindiği yumuşak elbise) sizin içindir.²

1- el-İrşad, Şeyh Mufid, s.318.

2- Biharul-Envar, c.50, s.253.

İki Muhtaç

Muhammed b. Ali b. İbrahim b. Musa b. Cafer der ki:

Bir ara pek fakir düşmüştük. Babam: "Cömert ve bağışlayıcı lakabıyla meşhur olan bu kişinin (İmam Hasan Askerî'nin a.s) yanına gidelim." dedi. Ben: "Onu tanıyor musun?" diye sordum. Babam: "Hayır, onu görmüş değilim." dedi.

Birlikte yola, koyulduk. Yolda babam dedi ki: "Emretse de 200 dirhem elbise için, 200 dirhem borçlarım için ve 100 dirhem de diğer masraflar için ihtiyaç duyduğumuz 500 dirhemi verseler keşke!"

Ben de kendi kendime: "Keşke bana da 100 dirhemi binek almam, 100 dirhemi masraflarım ve 100 dirhemi de elbise için 300 dirhem verse de Cebel'e¹ gitsem." dedim. İmam'ın (a.s) evine vardığımızda hizmetçisi dışarı çıkarak "Ali b. İbrahim ve oğlu Muhammed içeri girsinler." dedi. Biz içeri girip selam verdik, İmam babama: "**Ey Ali! Ne oldu ki, şimdiye kadar yanımıza gelmedin?**" buyurdu. Babam cevap verdi: "Bu hâlimle sizinle görüşmeğe utanıyordum efendim." Dışarı çıktığımız zaman İmam'ın kölesi yanımıza geldi ve babama bir kese para vererek dedi ki: 'Bu 500 dirhemdir; 200 dirhem elbise için 200 dirhem borçlarını ödemen için ve 100 dirhem de diğer masrafların için.' Bir kese de bana vererek dedi ki: Bu 300 dirhem 100 dirhemi binek satın alman için, 100 dirhemi elbise için ve 100 dirhemi de diğer masrafların için! Cebel'e gitme Sura'ya git."²

1- Cebel şehirleri: İran'da Hamedan'dan Kazvin'e kadar uzanan dağlık bölgedir.

2- Usul-u Kâfi, Ahundî baskısı c.1 s.506.

İmam'ın (a.s) İbadeti

İmam Hasan Askerî (a.s) değerli babaları gibi, Allah'a ibadete pek düşkün ve bu konuda tam bir örnek idi.

Namaz vakti geldiğinde hemen işini bırakır ve namaza başlardı. Ebu Haşim Caferî der ki:

İmam Hasan Askerî'nin (a.s) huzuruna girdim.

İmam (a.s) bir şeyler yazıyordu, namaz vakti gelince yazıyı bir kenara bırakıp namaz için kalktı.¹

İmam'ın (a.s) ibadetinin keyfiyet ve niceliği başkalarını Allah'ı anmağa sevk ediyordu ve bazen haktan sapmışları değiştiriyor, yola getiriyordu. İmam (a.s) Salih b. Vasf'ın zindanında olduğu zaman, Abbasîlerden bazıları zindancıdan İmam'a (a.s) sert davranmasını istediler; o da memurlarının en kötülerinden iki kişiyi bu iş için görevlendirdi. Ama o iki kişi İmam'la görüştüktan sonra tamamen değiştiler ve bambaşka birileri oldular. İbadet ve namaz da yüce derecelere ulaştılar.

Zindancı o ikisini çağırdı ve dedi ki: "Yazıklar olsun size! Bu kişi hakkında yaptığınız nedir?" Onlar: "Biz, gündüzleri oruç tutan, geceleri ibadetle meşgul olan, ibadet'ten başka şeyle meşgul olmayan ve bakışları, vücudumuzun titremesine ve kontrolümüzü kaybetmemize sebep olan kimse hakkında ne söyleyelim!"² diye karşılık verdiler.

1- Biharul'l-Envar, c.50 s.304.

2- el-İrşad, Şeyh Mufid, s.324.

Müslümanları Hakikate İletmesi

İbn Sabbağ el-Malikî gibi Ehlişünnet âlimlerinden bazıları Ebu Haşim Caferî'den naklen şöyle rivayet ederler:

Samarra'da şiddetli bir kıtlık başladı. Zamanın halifesi Mu'temid halka istiska (yağmur isteme) namazı kılmalarını emretti. Halk üç gün peş peşe namaz için, namaz kılınacak yere gittiler ve ellerini duaya kaldırdılar ama yağmur yağmadı. Dördüncü gün Hristiyan piskoposlarının lideri Patrik, Hristiyanlar ve rahiplerle birlikte çöle gitti. Bu rahiplerden birisi ellerini göğe kaldırdığı zaman bardaktan boşanırcasına yağmur yağdı. Ertesi gün Patrik yine aynı işi tekrarladı. O gün o kadar yağmur yağdı ki artık millet yağmurun durmasını istedi. Bu durum Müslümanların çoğunda hayret, İslâm'a karşı şüphe ve Hristiyanlığa temayüle yol açtı. Bu, halife için utanılacak bir durumdu. Halife birini İmam Hasan Askerî'yi (a.s) çağırmak üzere gönderdi. İmam'ı zindan'dan çıkarıp getirdiler. Halifeyle İmam arasında şu konuşma geçti:

– Haktan sapmış ceddinin ümmetini kurtar!

– *Patrik ve rahiplerden yarın salı günü yine çöle gitmelerini iste!*

– Halk yağmur istemiyor. Çünkü yeteri kadar yağmur yağdı, bu durumda çöle gitmenin ne faydası olabilir ki?

– *İnşallah, şüpheler ortadan kalkacaktır!*

Halifenin emriyle Patrik ve rahipler salı günü çöle gittiler. İmam Hasan Askerî de (a.s) milletin oluşturduğu büyük bir toplulukla birlikte çöle gitti. Hristiyanlar ve rahipler yağmur istemek için ellerini gökyüzüne kaldırdılar, gökyüzü bulutlandı ve yağmur yağdı. O sırada İmam (a.s) bir rahibi göstererek onun ellerini tutmalarını ve

parmaklarının arasında sakladığı şeyi çıkarmalarını emretti. Onu yakaladılar ve parmaklarının arasında siyah bir insan kemiği buldular. İmam (a.s) kemiği alarak bir bez parçasına sardı ve rahibe: **"Şimdi yağmur iste."** buyurdular. Rahip yine ellerini gökyüzüne kaldırıp yağmur istedi, ama yağmur yağmadı. Tersine bulutlar çekildi ve güneş görüldü. Herkes bu işe pek şaşırılmıştı. Halife, İmam'a (a.s): "Bu ne kemiğidir?" diye sordu. İmam (a.s): **"Bu bazı peygamberlerin kabirlerinden alınan bir kemiktir. Bir peygamber'in kemiği görüldüğü zaman yağmur yağar."** diye cevap verdiler.

Oradakiler İmam'ı (a.s) methettiler ve bunu denedikleri zaman, meselenin gerçekten İmam'ın (a.s) buyurduğu gibi olduğunu gördüler.¹

İraklı Filozofun İrşadı

İraklı materyalist bir filozof olan İshak Kindî bir kitap yazmaya koyuldu ve zannınca Kur'an'da tenakuz olduğunu ispatlamaya çalıştı. Bu gayeyle toplumdan uzaklaşıp bir kenara çekilerek evinde tek başına bu iş ile meşgul oldu. Öğrencilerinden birisi bir gün İmam Hasan Askerî'nin (a.s) huzuruna gitmişti. İmam ona şöyle dedi: **"Aranızda üstadınızı giriştiği bu beyhude çabadan vazgeçirtebilecek akıllı birisi yok mu?"** O da: "Biz onun öğrencileriyiz, bu veya diğer işlerde ona nasıl itiraz edebiliriz!" dedi. İmam (a.s): **"Sana söyleyeceğim şeyi ona ulaştırarak mısın?"** buyurdu. Olumlu yanıt alınca şöyle buyurdu:

Onun yanına git ve onunla dostluk kur, arkadaşlık et ve ona, yapmak istediği bütün işlerde yardım et.

1- İhkaku'l-Hak, c.12 s.464. Bu hadisi büyük âlimlerden altı kişi ve Ehlisünnet'te nakletmişlerdir.

Sonra da: "Bir sorum var, sorabilir miyim?" de. O soru sormana izin verecek, o zaman de ki: "Bizzat Kur'an'ı söyleyen senin yanına gelse, acaba sözünden maksadının senin zannettiğin manadan başka bir mana olduğuna ihtimal verir misin?!" O zaman sana: "Olabilir." diye cevap verecektir. Çünkü eğer Kindî bir konuya dikkatini verirse, onu anlar. Olumlu cevap verdiği zaman de ki: "Kur'an'ın maksadının senin söylediğin şey olduğuna nasıl yakın ettin?!" Kur'an'ı söyleyen belki de senin ulaştığından başka bir şeyi kastetmiş olabilir ve sen kelime ve deyimleri onun kastı dışındaki bir şeyde kullanıyor olabilirsin!"

Adam İshak Kindî'nin yanına gitti ve İmam'ın (a.s) buyurduğu gibi ona şefkat gösterdi ve sonunda soruyu sordu. Kindî soruyu tekrarlamasını istedi. (Soruyu tekrarlayınca) düşünceye daldı ve neticede onu lügat ve mantık açısından olumlu buldu.

Kindî, öğrencisini yemine vererek "Bu soruyu sormak nereden aklına geldi." diye sordu. O da "Öylesine aklıma geldi, sordum." dedi. Kindî "Sen ve senin gibilerin aklına böyle bir sorunun gelmesi mümkün değil." diye karşı çıktı ve "Söyle bu soruyu nereden getirdin?" diye üsteledi. Öğrenci "Ebu Muhammed (İmam Hasan Askerî a.s) bana böyle emretti." dedi. Kindî "Şimdi doğruyu söyledin, böyle bir sorunun o sülaleden başkasından olması mümkün değil." dedi ve yazdığı şeyleri ateşe atarak yaktı.¹

1- Menakib, İbn Şehraşub, c.3, s.525.

BİRKAÇ SORUYA CEVAP

Kadının Miras Hakkı

Ebu Haşim Caferî der ki: Bir kişi İmam'a (a.s) "Niye yoksul kadın mirastan bir hisse ve erkek ise iki hisse almakta?" diye sordu. İmam buyurdular ki:

Çünkü kadın cihat etme ve masrafları karşılamakla sorumlu değil ve yine yanlışlıkla öldürülen birinin kan parasını ödemek erkek için gerekli olduğu halde kadın için değildir.*

Ben içimden: "Bu soruyu İbn Ebi'l-Avca'nın da İmam Sadık'a (a.s) sorduğunu ve aynı cevabı aldığını duymuştum." diye geçirdim. Bu sırada İmam Hasan Askerî (a.s) bana dönerek şöyle buyurdular:

Evet, bu İbn Ebi'l-Avca'nın sorusudur ve soru bir olunca bizim cevabımız da birdir; önceki İmam'ın karşılaştığı şeyle sonraki İmam da (a.s) karşılaşır. Bizim evvelimiz ve sonuncumuz ilim ve makamda eşittir. Allah Resulü ve Ali'nin, salât ve selam üzerlerine olsun, fazilet ve imtiyazları ise sabittir.¹

* Hata ile öldürülen kimsenin kan parasını katilin âkile akrabaları ödemelidirler. Âkile; katilin kardeşlerine, amcalarına, kardeş oğullarına, amcaoğullarına, babası ve çocuklarına denir.

1- İ'lamu'l-Vera, Necef baskısı, s.374.

Ben kimin Mevlası İsem...

Hasan b. Zarfî İmam Hasan Askerî'ye (a.s) şöyle yazdı: "Allah Resulü'nün (s.a.a) Hz. Ali (a.s) hakkında buyurduğu '*Ben kimin mevlâsı isem Ali de onun mevlâsıdır.*' buyruğunun manası nedir?"

İmam, bu soruya verdikleri cevapta şöyle buyurdular:

Resulullah'ın bu sözünün maksadı, Ali'yi imamete atamak ve ümmetin ihtilaf ve tefrikaya düştüğü zamanlarda, Allah hizbi (hak izleyicileri) tanınsın diye.¹

İhtilaf ve Keramet

Harevî der ki: İsbat'ın oğullarından birisi bana, "İmam Hasan Askerî'ye (a.s) bir mektup yazdım ve dostları arasındaki ihtilafı bildirdim. İhtilafları gidermesi için ondan bir delil (keramet) göstermesini istedim ve Fars bölgesine sefere çıkma niyetinde olduğumu da yazdım.

İmam cevabında şöyle yazdılar:

Doğrusu aziz ve yüce Allah, akıllı kimse ile beraberdir ve hiç kimse peygamberlerin sonuncusu ve gönderilmiş elçilerin efendisi İslâm Peygamberi'nin (s.a.a) getirdiği mucize ve alametlerden daha fazlasını gösteremez. Böyle iken yine de kavmi ona sihirbaz ve yalancıdır, dediler; o hidayet edilebilecekleri hidayet etti. Yalnız şu var ki, mucize halkın çoğunun susmasına ve sakinleşmesine sebeptir ve bu da Allah Teala bize izin verdiği zaman konuştuğumuz ve konuşmamızı engellediğinde de sustuğumuz içindir.

1- Keşfu'l-Gumme, Tebriz baskısı, c.3, s.303.

Eğer Allah hakkın aşikâr olmasını istemeseydi peygamberleri müjde vermeye ve korkutmaya teşvik etmezdi. Allah peygamberleri zayıf ve kudretli zamanlarında hakkı aşikâr ettiler ve bazen de Allah emrini tamamlaması ve hükmünü tasdik etmesi için konuştular.

Halk bir kaç kısımdır; bir grubu aydın ve sıratla kurtuluşa erişmiş, hakka ulaşmış İslâm'ın usul ve fûru'una bağlıdır. İki taraflı ve şüpheli değillerdir, başka bir sığınak da aramazlar.

İkinci grup hakkı ehlinden almazlar; bu grup denizde yolculuğa çıkan, deniz dalgalandığı zaman telaşa kapılan ve sakinleştiği zaman da sakinleşen kişilere benzerler.

Üçüncü gruba ise şeytan musallat olmuştur. Çekememezlik yüzünden hak ile muhalefet etmeye ve batıl vasıtasıyla hakkı yok etmek için çalışmaya başlamışlardır. (Doğru yoldan uzaklaşıp) sağa, sola gidenleri bırak; çoban istediği zaman sürüyü çok az bir çaba ile toplayacaktır.

Dostlarımızın ihtilaflarından bahsettin, azamet ve yücelik yeterli delil olsa şüphesiz hüküm ve hilafet mevkiinde olan, (yani masum İmam) karar alıp emretmeye daha liyakatlidir. Sen emrin altındakilere iyi davran esrarımızı açıklamaktan ve mevki, makamı arzulamaktan çekin ki, bu ikisi insanı helake sürükler.

Fars tarafına sefer etmek istediğini bildirdin; git. Allah, hakkında hayır ve iyilik versin. İnşallah sağlık ve emniyetle Mısır'a girersin. Dostlarımızdan güvenilir kimselere selamımı ulaştır ve onlara ilahî takvayı, sakınmayı ve emanetleri eda etmeyi emret; onlara, bizim sırlarımızı açıklayanların bizimle savaşmakta olduklarını bildir.

İsbat'ın oğlu der ki:

Ben: "İnşallah sağlık ve emniyetle Mısır'a girersin." cümlesini okuduğum zaman ne anlama geldiğini anlayamadım. Bağdat'a geldim Fars'a gitmek istiyordum ama bu istek gerçekleşmedi. Ben de Mısır'a gittim. O zaman İmam'ın (a.s) niye: "Mısır'a girersin" buyurduğu anlamış oldum.¹

Fakirlik ve Yoksulluktan Şikâyet

Muhammed ibnul-Hasan b. Meymun der ki: İmam Hasan Askerî'ye (a.s) bir mektup yazarak fakirlik ve yoksulluktan şikâyet ettim, sonra da kendi kendime: "İmam Sadık (a.s): *'Bizim ile fakirlik, bizden başkasıyla tokluktan hayırlıdır ve bizim ile öldürülmek bizim düşmanlarımız ile yaşamaktan daha iyidir.*' buyurmamışlar mıdır?" dedim.

İmam (a.s) bu mektubun cevabında şöyle yazdı:

Bizim dost ve sevdiklerimizin günahları çoğaldığı zaman aziz ve yüce Allah onları fakirlik ve yokluk vasıtasıyla noksanlık ve günahattan kurtarır, aynı zamanda günahlarından çoğunu affeder ve bağışlar. Kendi kendine de söylediğin gibi bizimle fakirlik, düşmanlarımız ile zengin olmaktan iyidir ve biz, sığınanlara sığınağız ve bizde basiret arayanlara nuruz ve bize sarılanlara bekçiyiz, bizi seven, yüksek kalede (Allah'a yakınlık) bizim iledir ve bizden sapan ateşe gidecektir.²

1- Keşfu'l-Gumme, Tebriz baskısı, c.3, s.293-294.

2- Keşfu'l-Gumme, Tebriz baskısı, c.3, s.300.

İMAM'IN KUM'DAKİ BÜYÜK ŞİA ÂLİMLERİNDEN BİRİNE YAZDIĞI MEKTUP

İmam'ın (a.s) ashabıyla yazışmalarının örneklerinden biri Şia büyüklerinden olan Ali b. Hüseyin b. Babeveyh Kummî'ye yazmış olduğu mektuptur. Mektubun metni şöyledir:

Rahman ve rahim olan Allah'ın adıyla. Hamd âlemlerin rabbi Allah'a mahsustur. İyilik, takvalılar için; cennet, muvahhitler için ve ateş, kâfirler için olacaktır. Düşmanlık yalnızca zalimler için olup onlardan başkası için değildir ve yaratanların en iyisi olan Allah'tan başka ilah yoktur. Allah'ın salât ve selamı mahlûklarının en hayırlısı Muhammed'e ve onun pak sülalesine olsun.

Allah'a hamd ve senadan sonra, ey büyük ve güvenilir zat ve izleyicilerimizin fakihî Ebu'l-Hasan Ali b. Hüseyin Kummî; Allah seni kendisinin razı olduğu şeyde muvaffak etsin ve soyundan iyi evlatlar ihsan etsin. Sana, Allah huzurunda takvalı olmayı, namaz kılıp zekât vermeyi tavsiye ediyorum (zira zekât vermeyen kimsenin namazı kabul edilmez). Sana halkın hatasını affetmeni, öfkene içine gömmeni, akrabalarına ihsan etmeni ve kardeşlerin arasında beraberliği sağlamayı; iyi ve kötü günlerinde onların ihtiyaçlarını gidermek için çalışmanı ve şahısların cahiliye dönemlerindeki cahillikleri karşısında sabırlı

olmanı ve dini işlerde ferasetli olmanı, işlerinde mukavemetli, Kur'an ile aşına olmanı, iyi ahlâk sahibi olup iyiliği emredip kötülükten nehyetmeni tavsiye ederim. Yüce Allah: "Onların toplam gizlice konuşmalarının çoğunda fayda yoktur, ancak kim sadakayı, iyiliği ve insanların arasını bulmayı emrederse onun sözünde hayır vardır." buyurmaktadır.

Kötülük ve çirkinliklerin tümünden kaçın ve gece namazı kıl, doğrusu Resul-i Ekrem (s.a.a) Hz. Ali'ye (a.s) bunu önemle hatırlatmış ve şöyle buyurmuşlardır: "Ey Ali! Gece namazı kıl, gece namazı kıl, gece namazı kıl, Gece namazını hafife alan bizden değildir (bizim sünnetimize uymamıştır). Öyleyse sana tavsiye ettiğim şeyleri yerine getir ve yapmanı emrettiğim şeyi, Şiilerin de yapmalarını emret. Sabırlı ve tahammüllü olup zuhur'u bekle. Doğrusu Resul-i Ekrem buyurmuşlardır ki: "Ümmetimin amellerinin en hayırlısı zuhur'u beklemektir. Bizim Şiamız, oğlum (İmam Kaim a.s) zuhur edinceye kadar daima kederli ve hüznü olacak, ama o zuhur edince zulüm ve sitemle dolu olan yeryüzü, adaletle doldurulacaktır."

Ey kendisine itimat ettiğim yüce kişi, Ebu'l-Hasan! Sabret ve Şiamıza sabretmesini emret. Doğrusu kullarını mirasçı kıldığı yeryüzü, Allah'ındır ve sonunda iyilik sakınanlar içindir. O'nun selamı

* İlahî ahkâma bağlı takvalı bir Müslüman, fasit bir çevrede, zalimler karşısında, zorluk ve güçlüklerle tutulur ve zor şartlar altında daima dinini korumağa çalışır. Bunun için tahammül etmek gerekir ve İmam'ın (a.s) zuhuru hususunda umutlu olmak lazım gelir. Ama güçsüzlük ve ümitsizlik galip gelirse, kişi doğru yoldan sapar.

rahmeti ve bereketi sana ve bütün Şiîlerimize olsun.
"Allah bize yeter, ne güzel vekil, ne güzel Mevla ve ne
güzel yardımcıdır."¹

1- Envaru'l-Behiyye, Meşhed baskısı, s.161.

KERAMETLER VE GAYB ÂLEMİ İLE İRTİBAT

İmam Hasan Askerî de (a.s) değerli babaları gibi Allah Teala, melekler ve gayb âlemi ile özel bir irtibatta olup, dünyevî ilimlerin ötesine ve İmametın şanlarından olan velâyete sahip idi. Ulemanın kitap ve rivayetlerinde onun keramet ve gaybden verdiği haberlere dair birçok rivayet zikredilmiştir. Onlardan da bir kaç numune nakletmekle yetiniyoruz:

1- Ebu Haşim Caferî der ki: Bir gün Ebu Muhammed (İmam Hasan Askerî'nin a.s) huzuruna gittim, ondan bir parça gümüş alarak yüzük yapıp teberrüken kullanmak istedim.

Oturdum, ne isteyeceğimi unuttum! Gitmek için ayağa kalkınca İmam (a.s) bana bir yüzük vererek buyurdular ki:

Sen gümüş istiyordun biz yüzük verdik. Böylece gümüşü yüzük yapmak için vereceğın parayı da kazanmış oldun! Ey Haşim!! Helal olsun, afiyetle kullan.

Ben: "Efendim, şahadet ederim ki, siz Allah'ın velisi ve benim imamımsınız ve size itaati dinimin bir parçası bilirim." Dediğimde, İmam: "**Allah sana mağfirette bulunsun ey Ebu Haşim!**" buyurdu.¹

2- Şeblencî Nur'ul-Ebsar adlı eserde Ebu Haşim Caferî'nin şöyle dediğini nakleder:

1- Usul-u Kâfi, c.1, s.512.

Ben dört kişiyle birlikte Salih b. Vasıf'ın zindanında idim. İmam Hasan Askerî (a.s) ve kardeşi Cafer içeri girdiler. Biz İmam'a (a.s) hizmet etmek için etrafına toplandık. Zindanda Alevîlerden olduğunu iddia eden Benî Cemh kabilesinden birisi de vardı. İmam (a.s) bize: **"Eğer sizin aramızda sizden olmayan kimse olmasaydı size buradan kurtuluşun vaktini söylerdim."** buyurdular ve Cemh kabilesinden olan o şahsa işaret ederek dışarı çıkmasını istediler. Adam dışarı çıkınca İmam (a.s) bize: **"Bu şahıs sizden değil, ondan sakının, söylediğiniz şeyler hakkında halife için rapor hazırlamıştır ve onu şimdi elbisesinde saklamaktadır."** buyurdu. Bizden birisi onun üzerini aradı. Elbisesine gizlediği raporu bulduk. Raporda bizim hakkımızda önemli ve çok tehlikeli şeyler yazmış olduğunu gördük¹

3- Muhammed b. Rebi eş-Şeybanî der ki: Ahvaz'da Sanevîlerden (iki tanrıya tapanlar) birisi ile sürekli tartışıyorduk. Sonra Samarra'ya gittim. Sanevînin sözleri beni etkilemişti. Ahmet b. Hasib'in evinde oturmuştuk. İmam Hasan Askerî (a.s) bir resmî merasimden dönüyorlardı. Bana baktı ve parmağıyla işaret ederek: **"(Allah) birdir, birdir, O'nu bir bil."** buyurdu. Bunun üzerine bayıldım.²

4- İsmail b. Muhammed der ki: İmam Hasan Askerî'nin (a.s) evlerinin kapıları önünde oturmuştum. İmam (a.s) dışarı çıkınca ona yaklaşıp fakirlik ve yoksulluktan

1- İ'lamu'l-Vera, s.373. Nuru'l-Ebsar, Kahire baskısı, s.183; Fusulu'l-Muhimme, İbn Sabbağ el-Maliki, s.286, biraz farkla.

2- Keşfu'l-Gumme fi Ma'rifeti'l-Eimme, c.3, s.305.

şikâyet ettim ve bir dirhem dahi param olmadığına yemin ettim!

İmam: **"İki yüz dinarını toprağa gömdüğün halde yemin mi ediyorsun?"** buyurdular. Sonra da: **"Bunu, sana bir şey vermemek için söylemedim."** dedi ve kölesine dönerek: **"Yanıdakileri ona ver."** buyurdu.

Köle bana yüz dinar verdi, Allah'a şükür ettim ve geri döndüm.

İmam: **"O iki yüz dinarı, ona çok ihtiyaç duyduğun bir sırada kaybetmenden korkarım."** buyurdu.

Ben dinarları gizlediğim yere gittim onları yerinde buldum yerlerini değiştirerek (hiç kimsenin bulamayacağı bir şekilde sakladım. Bu olayın üzerinden bir müddet geçti, dinarlara ihtiyacım oldu. Onları gömdüğüm yerden almaya gittiğimde, yerlerinde bulamadım. Bu bana pek ağır geldi. Sonra, oğlumun onların yerini bulup götürdüğünü anladım, İmam'ın (a.s) buyurduğu gibi ben o paralardan hiçbir hayır görmedim.¹

5- Muhamed b. Ayyaş der ki: Birkaç kişiyle birlikte İmam Hasan Askerî'nin (a.s) kerametleri konusunda sohbet ediyorduk, orada bulunan Nasibîlerden biri dedi ki: **"Ben bir kâğıda mürekkepsiz bir yazı yazacağım, eğer İmam bunun cevabını verebilirse hak olduğunu kabul ederim."**

Biz, aklımıza takılan birtakım meselelerimizi bir kâğıdın üzerine yazdık. Nasibî de isteğini mürekkepsiz olarak başka bir sayfaya yazdı. Onu da diğer mektuplarla birlikte İmam Hasan Askerî'ye (a.s) gönderdik. İmam (a.s) bizim sorularımızın cevabını yazdı Nasibî'ye ait olan sayfanın

1- İhkaku'l-Hak, c.12, s.470; Fusulu'l-Muhimme, İbn Sabbağ el-Maliki, s.286'dan naklen.

üzerine de Nasibînin ve onun anne ve babasının isimlerini yazmışlardı. Nasibî şahıs bunu görünce bayılıverdi. Ayıldığı zaman hakka inandı ve ondan sonra İmam'ın (a.s) Şiaları arasında yer aldı.¹

6- Ömer b. Ebu Müslim der ki: Kapı komşum olan Semi el-Mesmeî bana çok eziyet ediyordu. İmam Hasan Askerî'ye (a.s) bir mektup yazarak Allah Tealâ'ya beni onun eziyetlerinden kurtarması için dua etmelerini rica etim. İmam (a.s) mektubumun cevabında buyurdu ki: **"Seni yakında gelecek kurtuluşla müjdeliyorum, sen zikredilen komşunun evinin sahibi olacaksın."**

Bir ay sonra o adam öldü, ben de onun evini satın alarak İmam'ın (a.s) bereketi ile kendi evime ekledim.²

7- Ebu Hamza der ki: Defalarca İmam'ın (a.s aralarında Türk, Rum, Deylemî ve Rus'unda bulunduğu çeşitli milletlerden olan) kölelerle kendi dilleri ile konuştuğunu gördüm, bu işe çok şaşırdım ve kendi kendime: "İmam (a.s) Medine'de dünyaya geldiği halde nasıl olur da çeşitli dillerle konuşur?" dedim. İmam, bana dönerek buyurdular ki:

Doğrusu aziz ve yüce Allah kendi hüccetini diğer yaratıklarından ayrı tuttu ve ona her şeyi tanımayı bahşetti. İmam (a.s) olan birisi çeşitli dilleri, soyları ve vakaları bilir. Eğer böyle olmasaydı İmam ile başkaları arasında hiç bir fark kalmazdı.³

1- Menakıb, Necef baskısı, c.3, s.538.

2- Keşfu'l-Gumme, c.3, s.302.

3- el-İrşad, Şeyh Mufid, s.322.

İMAM'IN ASHABINDAN BAZILARI

İmam'ın (a.s) hareketleri sınırlandırılmış olması ve topluma hâkim olan baskılar yüzünden hususi dostları pek fazla değillerse de İmam'ın feyizlerinden yararlanan kişiler ilahî ve takvalı âlimler arasında yer almaktalar. Biz özetle onlardan bir kaçını tanıtacağız:

Ahmet b. İshak el-Eşter el-Kummî

İmam Hasan Askerî'nin (a.s) yakın dostları, temsilcileri ve Kum ahalisinin büyüklerinden idi. Kum ahalisinin sorularını İmam'a (a.s) iletiyor ve cevap alıyordu, İmam Cevad ve İmam Hadi'nin (a.s) zamanlarında yaşamış ve İmamlardan hadis rivayet etmiştir.¹

Ahmet bin İshak, Hüseyin b. Ruh'a (İmam-ı Asrın a.s küçük gaybet dönemindeki üçüncü naibi) bir mektup yazdı ve hacca gitmek için izin istedi. İzin verildi ve onun için bir bez parçası da gönderildi. Ahmet Bana ölüm haberim verildi. dedi. Hac seferinden dönerken Helevan'da (şimdiki Zehhab köprüsü) vefat etti.²

Sa'd b. Abdullah, Ahmed b. İshak'ın vefatı hakkında der ki: Helevan'a (Zehhab köprüsü) üç fersah kala vücudunu şiddetli bir ateş bastı ve çok kötü hastalandı. Öyle ki, biz artık ondan ümidi kestik. Helevan'a geldiğimiz zaman bir

1- Tenkihu'l-Mekal, c.1 s.50.

2- İhtiyar-u Marifetu'r-Rical, s.557.

kervansarayda konakladık. Ahmed "Beni bu akşam yalnız bırakın." dedi herkes gitti. Sabaha doğru kendi kendime düşünüyordum. Gözümü açtığımda Mevlam İmam Hasan Askerî'nin (a.s) hizmetçisi Kâfur'un şöyle dediğini duydum: "Allah'tan size başsağlığı vermesini ve beğenilmiş mükâfatla musibetinizi telâfi etmesini dilerim." Sonra da şöyle ekledi: "Arkadaşınız Ahmed'in gusül ve kefen işleri yapıldı. Kalkın ve onu defnedin. Doğrusu mevlanın yanında o, Allah'a yakınlığı dolayısıyla hepinizden daha değerlidir." Bunları söyledikten sonra da gözden kayboldu.¹

Ebu Haşim Davud b. Kasım el-Caferî

Hz. Cafer-i Tayyar'ın soyundan² geliyordu ve soyunun ileri gelenlerinden olup Bağdat ahalisindendi. Masum İmamların yanında büyük bir mevki vardı. O, İmam Cevad'ın, İmam Hâdi'nin ve İmam Hasan Askerî'nin (a.s) zamanlarında yaşamış ve küçük gaybet döneminin başlarında İmam-ı Zaman'ın (a.s) sefir ve temsilcilerindendi.

Ebu Haşim İmamlarımıza çok yakın, samimi ve özel dostlarından sayılırdı. İmamlardan birçok rivayet nakletmiş ve bir de kitap yazmıştır. Şii büyüklerinden bir kısmı da o kitaptan hadis rivayet etmişlerdir.³

1- Munteha'l-Amal, s.297.

2- Camiu'r-Ruvat, c.1, s.307. Davud İbni'l-Kasım b. İshak b. Abdullah b. Cafer b. Ebu Talib...

3- Tenkihu'l-Mekal, c.1 s.412-413. Ayrıca Biharu'l-Envar'ın, dokuz, on ve on birinci İmamların (a.s) hayatından bahseden cilde müracaat edilsin.

Ebu Haşim asil, cesaretli ve korkusuz birisiydi. Yahya b. Ömer ez-Zeydi'nin kesik başını Bağdat valisi Muhammed b. Abdullah b. Tahir'in yanına götürdükleri zaman bazıları onu bu zafer den dolayı tebrik ediyordu, Ebu Haşim, vali'nin yanına gitti ve korkusuzca ona hitaben dedi ki: "Emir! Seni öyle bir şeyden dolayı tebrik etmeğe geldim ki, eğer Resulullah (s.a.a) hayatta olsaydı bunun için yas tutardı!"

Vali, Ebu Haşim'in bu anlamlı sözüne cevap veremedi.¹

Abdullah b. Cafer Hımyerî

Kum ahalisinin büyüklerinden ve İmam Hasan Askerî'nin (a.s) temiz ashabındandır. Başta "Kurbu'l-İsnad" olmak üzere büyük Şii ulema ve fakihlerin ilgisini çekmiş olan bir çok kitap yazmıştır. Cafer, 290'lı yıllarda Kûfe'ye gitti. Kûfe halkı fırsattan istifade ederek ondan hadis öğreniyorlardı.²

Ebu Ömer ve Osman b. Said Amrî

İmam Kâim'in (accelellahu teala ferecehu's-şerif) küçük gaybet dönemindeki ilk sefiri idi. Değerli, güvenilir, bir insandı. İmam Hâdi, İmam Hasan Askerî (a.s) ve İmam Kaim'in (a.f) büyük ashaplarından ve sefirlerinden idi. On iki yaşından itibaren Hz. İmam Hâdi'nin (a.s) huzurlarında yetişmiş, halk ile İmam Hadi, İmam Hasan Askerî ve İmam Kâim (a.f) arasında rabıta, vasıta olmuştur. Bazen de ondan

* Yahya zahit ve cesur Alevilerdendir. Abbasî hükümeti zamanında kıyam etti ve öldürüldü.

1- Kamusu'r-Rical, c.4, s.59.

2- Tenkihu'l-Mekal, c.2, s.174.

bir takım kerametler zuhur etmiştir. Yukarıda işaret ettiğimiz gibi, İmam-ı Asr'ın (a.f) hususi sefirlerinden ilkidir ve önceden de söylediğimiz gibi İmam Hâdi ve İmam Hasan Askerî (a.s) halkı, şer'î meseleler ve ahkamı öğrenmeleri için ona gönderiyorlardı. İmam Hâdi ve İmam Hasan Askerî (a.s) onun hakkında şöyle buyurmuşlardır:

Ebu Amr (Osman Said) emin ve güvenilir birisidir. Naklettiği şeyi benden nakletmiştir ve sizlere ulaştırdığını da benden ulaştırmıştır.¹

İMAM HASAN ASKERÎ'NİN ŞAHADETİ

Abbâsî halifeleri ve Abbâsî iktidarının temsilcileri, Ehlibeyt İmamları'nın (a.s) on iki kişi olduğunu ve on ikincilerinin gaybetten sonra zuhur edip zalimlerin tezgâhlarını yıkıp, onların batıl hükümetlerine son vereceğini ve dünyayı adaletle dolduracağını duymuşlardı. Bundan haberdar olmaları, özellikle son zamanlarda (İmam Hadi ve İmam Hasan Askerî a.s zamanlarında) halifeleri endişelendirdi. Bu sebeple İmam Hasan Askerî'yi (a.s) sıkı bir gözetimde bulunduruyor ve onun evlâdının olmasını istemiyorlardı. İmam'ın (a.s) bütün hareketlerini çeşitli yollarla gözaltına almışlardı. Hatta defalarca zindana attılar, sonunda gittikçe halkın İmam'a ilgisinin arttığını gördüler. Zindanın, baskı ve denetlemenin ters teptiğini gören Mu'temid daha fazla dayanamadı ve İmam'ı öldürmeye karar vererek gizlice zehirledi. İmam (a.s) hicrî 260 rebiyülevvelin sekizinde şahadet şerbetini içti (selamullahi aleyhi ve ala abaihi't-tahirin).

İmam'ın (a.s) toplum üzerindeki etkisi ve özellikle Şiîlerin ve Alevîlerin isyana kalkışma ihtimalinin getirdiği tasa ile Mu'temid, İmam'ın (a.s) zehirleniş haberinin açığa çıkmasından çok korkutuyordu. Bu yüzden, mümkün olan her vesile ile cinayetini örtmeye çalışıyordu. İbn Sabbağ el-Malikî "el-Fusulu'l-Muhimme" adlı eserinde Abbâsî sarayından Abdullah b. Hakan adındaki birisinden naklen şöyle yazar: "İmam Ebu Muhammed Hasan b. Ali el-Askerî

1- Tenkihu'l-Mekal, c.2 s.245. Kamusu'r-Rical, c.6, s.245.

dünyadan göçtüğü zaman Abbasî halifesi Mu'temid, bizi hayrete düşüren bir hale girdi. İktidar koltuğuna oturmuş, onca güç sahibi halifeden ummuyorduk bunu. Ebu Muhammed hastalandığı zaman tamamını fakihlerin oluşturduğu beş kişi, İmam'ın evinde kalıp olup biten her şeyi kendisine rapor etmeleri için Mu'temid'in emriyle İmam'ın (a.s) evine gönderildi. İmam'ın yanında kalmaları için birkaç hastabakıcı da gönderilmişti. Gece gündüz İmam'ın (a.s) yanına gidip, durumu gözaltında bulundurmaları için halife, Gazi b. Bahtiyar'a güvenilir on kişi seçip İmam'ın evine göndermesini emretti. İki, üç gün sonra İmam'ın (a.s) durumunun kötüleştiğini ve iyileşme imkânının çok az olduğunu Mu'temid'e bildirdiler. Mu'temid gece gündüz İmam'ın (a.s) evinde kalmalarını istedi. Bunun üzerine İmam (a.s) dünyadan göçünceye kadar bir kaç gün İmam'ın (a.s) evinde kaldılar. İmam'ın ölüm haberi yayılınca Samarra şehri mateme gömüldü. Baştan ayağa feryat ve inilti ile doldu. Çarşı pazar tatil oldu. Dükkânlar kapandı, Haşimoğulları, divancılar, amirler, ordu, şehir kadıları, şairler, şahitler ve diğerleri defin töreni için yola çıktılar. Samarra o gün kıyamet sahnesini andırıyordu. Cenaze defne hazır olduğunda halife, İmam'ın namazını kıldırması için kardeşi İsa b. Mütevekkil'i gönderdi. Cenazeyi namaz kılınması için yere bıraktıkları zaman İsa cenazeye yaklaştı ve İmam'ın yüzünü açarak Alevilere, Abbasilere, gazilere, kâtiplere ve şahitlere gösterdi ve dedi ki: "Bu tabii ölüm ile dünyadan göçen Ebu Muhammed el-Askerî'nin cesedir. halifenin hizmetçilerinden falanca ve falancı buna şahit idiler!!"

Sonra cenazenin yüzünü örttü ve cenaze namazı kıldı daha sonra defnetmek için götürmelerini emretti. Ebu

Muhammed Hasan b. Ali'nin (a.s) vefatı Samarra'da h. 260 Rebiyülevvelin sekizinde, cuma günü vuku buldu ve İmam, babalarının defnedildiği evlerindeki odaya defnedildi.¹ Allah'ın, meleklerin ve tüm selam edenlerin selamı bu yüce insanın üzerine olsun.

Bütün bunlardan da anlaşılacağı üzere İmam'ın (a.s) toplumdaki statüsü ve konumu, hükümetin neden endişelendiğini apaçık göstermektedir. Ayrıca halifenin, İmam'ın (a.s) zehirlendiğinin ve öldürüldüğünün açığa çıkmasından korkması ve önceden hazırladığı mizansenle İmam'ın (a.s) şahadetini tabii bir ölüm gibi göstermeğe çalışması da buna dair göstergelerden biridir. Evet, zalimler zalim saltanatlarını masum İmamların varlığından ötürü tehlikede görüyorlardı. Bu yüzden onların nurlarını söndürmek için onları mümkün olduğu kadar toplumdan uzak tutmaya çalışıyorlardı. Sonunda onları öldürmeğe teşebbüs ediyor ve öldürüyorlardı.

Mu'temid, İmam Hasan Askerî'nin (a.s) şahadetinden sonra görünürde İmam'ın (a.s) mirasını annesi ve kardeşi Cafer arasında bölüştürerek Şiileri sonraki İmam'ın (a.s) varlığından ümitsizliğe düşürmek için İmam Hasan Askerî'nin (a.s) hiç evladı olmadığı yolunda söylenti yaydı. Öte yandan da gizlice görevlendirdiği adamlarına mümkün olan her yolla araştırma yapmalarını ve İmam'dan (a.s) bir evlat ele geçirirlerse yakalayıp getirmeleri emrini verdi. Halifenin memurları İmam'ın (a.s) ailesine çok baskı yaptılar ama İmam-ı Zaman Hz. Kâim'i (a.s) ele geçiremediler. Allah Teala onu zalimlerin hilesinden korudu. Her ne kadar İmam Hücceti'bni'l-Hasan el-Mehdi (a.s) zalimlerin

1- Fusulu'l-Muhimme, Necef baskısı, s. 298.

kötülüklerinden korunmak için halkla açıkça görüşmemiş, umumdan gizlenmiş ve ilahî emir ile gaybeti seçmişse de küçük yaşında defalarca İmam Kâim'i (a.f) gören Şiiler ve İmam Hasan Askerî'nin (a.s) akrabaları onun varlığından emin idiler. İmam Hasan Askerî'nin (a.s) vefatında İmam Kâim (a.f) babalarının evinin bahçesinde zahir olmuş, İmam Hasan Askerî'nin (a.s) cenaze namazını kıldırmak isteyen amcası Cafer'i kenara itmiş ve kendisi cenaze namazını kıldırmıştır.¹ Bütün küçük gaybet boyunca da Şialar, İmam'ın (a.s) sefirleri vasıtasıyla onunla irtibat haline idiler, İmam (a.s) sefirleri vasıtasıyla Şiilerden gelen soruları cevaplıyordu. Sefirlerde görülen birçok keramet git gide İmam'ı (a.s) sevenlerin itikat ve inançlarını kuvvetlendiriyordu.

İMAM HASAN ASKERÎ'NİN VECİZ SÖZLERİ

1- Hayatta mutedil ol ve aşırılıktan kaçın.¹

2- İmam'ın çocukluk yıllarında, birisi onun ağladığını ve diğer çocukların oyun oynamakla meşgul olduklarını gördü. İmamın diğer çocuklarda olup da kendisinde olmayan bir oyuncak için ağladığını zannederek İmam'a (a.s) "Sizin için oyuncak alayım mı?" dedi. İmam cevap verdi: "**Ey aklsız insan, biz oyun oynamak için yaratıldık ki!**"

"Öyleyse niçin yaratıldık!?" diye soran adama "**İlim ve ibadet için.**" diye karşılık verdi İmam. Adam "Bunu neye dayanarak söylüyorsun?" diye sorunca da şöyle cevap verdi: "**Kur'ân'da 'Acaba sizi boş yere yarattığımızı ve bize dönmeyeceğinizi mi zannediyorsunuz?!' buyuran aziz ve yüce Allah'ın kelamına dayanarak!'**"²

3- Niza ve cedele girişme, çünkü haysiyetin gider; şaka yapma, çünkü sana karşı terbiyesizlikte bulunurlar.³

4- Karşılaştığın herkese selam vermek ve meclisin aşağısında oturmak alçak gönüllülüktendir.⁴

5- Kalpler şen olduğu zaman onları ilim ve hikmet ile doldurun; kederli olduğu zaman ise onları kendi hallerine bırakın.¹

1- Kemalu'd-Din, Ahundi baskısı, s.475.

1- İhkaku'l-Hak, c.12, s.473.

2- İhkaku'l-Hak, c.12, s.473.

3- Envaru'l-Behiyye, Meşhed, s.160.

4- Envaru'l-Behiyye, Meşhed, s.160-161.

6- Kederli kimsenin yanında neşeli olmak edepten değildir.²

7- Alçak gönüllülük haset edilmeyecek bir nimettir.³

8- Her kim Müslüman kardeşine gizli olarak nasihat ederse onu yüceltmiş ve her kim ona aşikâr ve diğerlerinin yanında nasihat ederse onu kötülemiştir.⁴

9- Kendini eğitebilmek için diğerlerinde beğenmediğin şeylerden kaçınman yeterlidir.⁵

10- Yüz güzelliği, zahiri güzellik; akıl güzelliği ise batini güzelliktir.⁶

11- Allah'a ulaşmak için çıkılacak yolculuk öyle bir yolculuktur ki, geceleyin yol gitmekten (bütün gece sabaha kadar uyanık kalıp ibadet etmekten) başka bir şey ile gerçekleşmez.⁷

12- Pislikler bir evde toplanmıştır, o evin kapısı yalandır.⁸

13- Cömertliğin miktarı vardır, ondan fazlası israftır.⁹

14- İhtiyatın bir miktarı vardır ve onun dışına çıkmak korkaklıktır.¹⁰

1- Envaru'l-Behiyye, Meşhed, s.160-161.

2- Envaru'l-Behiyye, Meşhed, s.160-161.

3- Envaru'l-Behiyye, Meşhed, s.160-161.

4- Envaru'l-Behiyye, Meşhed, s.160-161.

5- Envaru'l-Behiyye, Meşhed, s.160-161.

6- Envaru'l-Behiyye, Meşhed, s.160-161.

7- Envaru'l-Behiyye, Meşhed, s.160-161.

8- Envaru'l-Behiyye, Meşhed, s.160-161.

9- Envaru'l-Behiyye, Meşhed, s.160-161.

10- Envaru'l-Behiyye, Meşhed, s.160-161.